

ingediend op **42** (2022-2023) – Nr. 3
24 maart 2023 (2022-2023)

Verslag

namens de Commissie voor Welzijn,
Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding
uitgebracht door Freya Van den Bossche

over het jaarverslag

van het Kinderrechtencommissariaat

2021-2022

Documenten in het dossier:

42 (2022-2023) – Nr. 1: Jaarverslag van het Kinderrechtencommissariaat
– Nr. 2: Verslag

verzendcode: PAR
WEL

**Vlaams
Parlement**

Samenstelling van de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding:

Voorzitter: Stefaan Sintobin.

Vaste leden:

Koen Daniëls, Veerle Geerinckx, Elke Sleurs, Tine van der Vloet, Katja Verheyen;

Immanuel De Reuse, Stefaan Sintobin, Suzy Wouters;

Maike De Rudder, Katrien Schryvers;

Freya Saeys, Maurits Vande Reyde;

Ann De Martelaer, Jeremie Vaneekhout;

Freya Van den Bossche.

Plaatsvervangers:

Allessia Claes, Freya Perdaens, Sarah Smeyers, Annabel Tavernier, Jeroen Tiebout;

Yves Buisse, Ilse Malfroot, Frieda Verougstraete-Deschacht;

Vera Jans, Kurt Vanryckeghem;

Gweny De Vroe, Emmily Talpe;

Johan Danen, Celia Groothedde;

Conner Rousseau.

Toegevoegde leden:

Lise Vandecasteele.

INHOUD

I.	Uiteenzetting door Caroline Vrijens, kinderrechtencommissaris	4
1.	Van signaal naar advies	4
2.	Cijfergegevens	4
2.1.	Algemeen	4
2.2.	Hulp aan minderjarigen	5
2.3.	Gezin	5
3.	Code zwart voor mentaal welzijn van kinderen en jongeren.....	5
4.	Jeugdhulp in crisis	6
5.	Pleegzorg.....	6
6.	Samenplaatsen van broers en zussen	7
7.	Zorgcentra seksueel geweld: Barnahus?	8
8.	Conflictueuze scheidingen	8
9.	Recht op geweldloze opvoeding	9
10.	Nood aan een straffer structureel armoedebeleid dat gezinnen meer ondersteunt, maar ook	9
II.	Vragen van de leden	10
1.	Vragen van Immanuel De Reuse	10
2.	Vragen van Freya Van den Bossche	11
3.	Vragen van Elke Sleurs.....	12
4.	Vragen van Katrien Schryvers	12
III.	Antwoorden namens het KRC	13
	Gebruikte afkortingen.....	19
	Bijlage: zie de dossierpagina op www.vlaamsparlement.be	

Op woensdag 8 februari 2023 besprak de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding het Jaarverslag van het Kinderrechtencommissariaat 2021-2022 met:

- Caroline Vrijens, kinderrechtencommissaris;
- Sofie Van Rumst, beleidsadviseur van het Kinderrechtencommissariaat; en
- Yentl Roels, adviseur Klachtenbehandeling van het Kinderrechtencommissariaat.

De presentatie en enkele aanvullende antwoorden zijn terug te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

I. Uiteenzetting door Caroline Vrijens, kinderrechtencommissaris

1. Van signaal naar advies

Caroline Vrijens zegt dat de klachtenlijn een belangrijk onderdeel vormt van al het werk dat het KRC levert. De klachtenlijn is de vinger aan de pols. Langs die weg verneemt het KRC waarop kinderen en jongeren in Vlaanderen botsen. De klachtenlijn informeert melders en verleent hun advies. Sommige mensen kunnen met dat advies verder. Voor wie bijkomende hulp nodig heeft, kan het KRC enkele stappen zetten. Wie hulp nodig heeft, wordt warm doorverwezen. Het gebeurt geregeld dat het KRC onderzoek voert naar aanleiding van meldingen of ter plekke bemiddelt.

Vanuit de klachtenlijn maakt het KRC de vertaalslag naar het beleid, het Vlaams Parlement en de bevoegde commissies. Het Vlaams Parlement kan immers ingrijpen op het beleid en veranderingen teweegbrengen. Het KRC overlegt voorts met kabinetten en agentschappen. Dat overleg gaat voornamelijk over structurele knelpunten waarmee kinderen, jongeren en gezinnen te maken krijgen.

Het KRC werkt met tandems van twee tot drie medewerkers per thema: onderwijs, welzijn en asiel. Aldus wordt de kennis van de klachtenlijn samengebracht met het werk van de adviseurs om tot goede beleidsadviezen te komen.

2. Cijfergegevens

2.1. Algemeen

Het KRC ontvangt jaarlijks zo'n 1200 meldingen. 2020 was vanwege corona een uitzonderlijk jaar maar in 2021 waren het er 1249. Meldingen gaan in de eerste plaats over onderwijs. Op plaats twee en drie komen thema's die verband houden met de bevoegdheden van deze commissie: hulp aan minderjarigen en gezin.

Het KRC ontvangt in de eerste plaats meldingen van privépersonen: ouders, pleegouders, grootouders, familie en jongeren zelf. Op de tweede plaats komen de professionals: begeleiders, hulpverleners, directeurs of CLB-medewerkers. Ze formuleren individuele klachten en vormen een belangrijke partner in het netwerk. Ze signaleren zaken en wijzen op structurele knelpunten die niet zozeer over individuele kinderen en jongeren gaan maar over grote groepen. In 2023 zal het KRC in staat zijn cijfers te geven over het aantal kinderen en jongeren met wie er rechtstreeks (telefonisch of fysiek) contact was. De privépersonen zijn grotendeels opvoedingsverantwoordelijken. Daarnaast zijn er de kinderen en jongeren zelf of mensen uit hun directe omgeving die met hun situatie begaan zijn.

2.2. Hulp aan minderjarigen

Er waren in 2021 272 meldingen over hulp aan minderjarigen. Het grootste deel van die meldingen ging over jeugdhulp. De meldingen gingen bijvoorbeeld over problemen tussen ouders en consulenten, of over zaken die pleegouders wensten aan te kaarten. Soms ging het over (geestelijke) gezondheidszorg of over welzijn.

2.3. Gezin

Het gezin en breder de rechten van kinderen en jongeren in het gezin of opvoeding waren goed voor 230 meldingen. Een groot deel van die meldingen ging over – vaak hoog-conflictueuze – scheidingen. De rechten van jongeren en kinderen komen in die situatie enorm in gedrang. Er waren ook meer algemene vragen over ouderschap en de verhouding tussen ouderlijk gezag en de rechten van het kind.

3. Code zwart voor mentaal welzijn van kinderen en jongeren

Het KRC heeft beleidsvoorbereidend werk verricht rond een aantal thema's waarover het bijzonder bezorgd is. Het KRC en zijn klachtenlijn willen in de eerste plaats tot een oplossing komen voor het kind of de jongere in kwestie. In een aantal gevallen wijzen meldingen op structurele knelpunten, zoals bijvoorbeeld kinderen die te lang op broodnodige hulp moeten wachten. Daardoor escaleren situaties of worden kinderen heen en weer gestuurd tussen een jeugdhulpvoorziening, een gesloten instelling en de psychiatrie. Soms is dat omdat het door verschillende omstandigheden niet lukt om op één plaats goede hulp te leveren; soms omdat diagnoses in vraag worden gesteld. Een aantal situaties escaleert waardoor zwaardere hulp nodig wordt. Ook kinderen met nog milde psychische problemen moeten vaak een jaar of langer wachten, waardoor hun situatie erger wordt. CLB's, psychiaters, psychologen en het agentschap Opgroeien bevestigen dat de wachlijsten tijdens en door de coronacrisis langer zijn geworden.

Begin 2022 wou het KRC daar een punt van maken met de nota 'Code zwart voor mentaal welzijn van kinderen en jongeren'. Het KRC is zich ervan bewust dat er al inspanningen geleverd worden. Op federaal niveau maakt minister Frank Vandenbroucke de eerstelijns psychologische zorg toegankelijker en breder beschikbaar. Vlaanderen rolt zijn OverKop-huizen uit en investeert in 1G1P of andere initiatieven. Desondanks stelt men vast dat dit alles niet volstaat. Het mentaal welzijn van kinderen en jongeren staat onder druk. Het KRC vraagt het Vlaamse en het federale niveau om daar extra in te investeren. Het budget voor geestelijke gezondheidszorg voor minderjarigen is te laag. Fysieke problemen worden meteen behandeld. Psychische zorg blijft soms maanden uit.

Het KRC vraagt om van onderwijs een partner te maken in het mentaal welzijn van kinderen. Ook de CLB's willen meer tijd om daaraan te werken maar kampen met tekorten en botsten op een gebrek aan vervolghulp.

Het KRC breekt niet als enige een lans voor het mentaal welzijn van kinderen en jongeren. In de zomer van 2021 slaakte de Hoge Gezondheidsraad eenzelfde alarmkreet in een advies met aanbevelingen. Zorgnet-Icuro voerde een onderzoek met professor Bruffaerts van de KU Leuven, en formuleerde enkele aanbevelingen. Zo wordt aangeraden om laagdrempelige psychologische en psychische ondersteuning dichterbij de scholen te brengen. Er moet worden gezocht naar manieren om welzijn beter te monitoren op school en nagedacht over groepsgesprekken als preventie.

4. Jeugdhulp in crisis

De crisis in de jeugdhulp houdt nauw verband met de wachtlijsten in de geestelijke gezondheidszorg. Voor het tweede jaar op rij kaart het KRC de wachtlijsten in de jeugdhulp aan. Daarnaast is er het personeelstekort met vacatures die blijven openstaan. Voor de zomer van 2022 kreeg het KRC signalen over leefgroepen die tijdelijk of voor een lange periode al dan niet gedeeltelijk sloten. Dat werd bevestigd door de bevoegde minister die verwees naar de openstaande vacatures.

Het KRC krijgt die signalen van kinderen en jongeren zelf, maar ook van bezorgde directies van voorzieningen, CLB's of jeugdadvocaten. In oktober 2022 besloot het Brusselse crisisnetwerk als gevolg van de nijpende tekorten samen te gaan zitten om samen te zoeken naar oplossingen.

Een aantal casussen illustreren wat de wachtlijsten in de jeugdhulp betekenen. Het KRC ontving een brief van een moeder met een zoon in een VAPH-voorziening. Als gevolg van personeelstekorten kan de zoon niet langer voltijds naar de voorziening gaan. De bezorgde moeder weet niet hoe met die situatie om te gaan. Brusselse jeugdadvocaten melden hoe er voor twee jonge kinderen, over wie zowel de school als de directe omgeving zich zorgen maken vanwege sporen van geweld, geen oplossing wordt gevonden. Het agentschap Opgroeien is zich bewust van de problemen en de tekorten. Er is een taskforce Jeugdhulp in het leven geroepen met alle sectoren, CLB's, magistratuur, psychologen, psychiaters en de open en gesloten voorzieningen om na te denken over de wijze waarop kan worden omgegaan met de tekorten, en om te zoeken naar oplossingen op korte, middellange en lange termijn.

Het is een goede zaak dat er een taskforce is opgericht. Er is een lijst met 25 acties opgesteld. Het is belangrijk om na te gaan welke acties impact zullen hebben en het verschil kunnen maken. De impactmeting is belangrijk. Daarnaast moet worden onderzocht of de fundamenteën nog goed zijn. In overleg moet worden nagegaan wat er anders moet.

Daarnaast is het belangrijk dat er extra middelen worden ingezet. De klachtenlijn stelt dagelijks vast dat hulpverleners en begeleiders een cruciale rol spelen omdat ze nodig zijn wanneer kinderen en jongeren ergens op botsen. Omdat het personeelstekort voor een flessenhals zorgt, heeft het agentschap Opgroeien een vacaturebank opgesteld en een campagne gevoerd om mensen aan te werven. Gemotiveerde mensen aantrekken is een van de sleutels. Daarnaast moet worden onderzocht waarom mensen afhaken. Voorzieningen moeten een beroep doen op mensen met weinig ervaring. Er is echter ervaring en expertise nodig om nieuwe medewerkers te ondersteunen en begeleiden. Daarnaast moet worden onderzocht wat beter kan op het vlak van verloning en werkomstandigheden. Het beleid moet beter zorg dragen voor de mensen die zorg dragen voor kinderen en jongeren. Het KRC pleit ten slotte voor een masterplan dat de juiste context schept. Er zijn personeelstekorten in alle sectoren maar omdat het aanbod cruciaal is voor de jonge generatie moet er meer gewicht aan worden gegeven.

5. Pleegzorg

Pleegzorg is een belangrijk onderdeel van de jeugdhulp waarover het KRC jaarlijks meldingen ontvangt. Wanneer het voor een kind thuis niet meer lukt, is tijdelijke warme en familiale zorg in een pleeggezin waardevol. De Vlaamse overheid zet er al enkele jaren hard op in. Pleegouders, ouders en pleegzorgbegeleiders doen hun uiterste best. Het zijn evenwel de situaties die niet goed verlopen die gemeld worden. Het KRC gaat op basis daarvan op zoek naar wat er anders zou kunnen.

Pleegouders en ouders willen bijvoorbeeld meer gehoord worden. De kinderrechtencommissaris haalt het voorbeeld aan van een 8-jarig meisje dat door pleegouders wordt opgevoed. Na een tijdelijk contactverbod beslist de jeugdrechter het contact te herstellen tussen het meisje en de ouders in een neutrale bezoekeruimte. Na elk bezoek merken de pleegouders hoe belastend dat bezoek is omdat het meisje angstig en teruggetrokken is. Hoewel de begeleiders van de neutrale bezoekeruimte pleiten om het bezoek stop te zetten, beslist de jeugdrechter om het bezoek verder uit te breiden. Het pleeggezin voelt zich niet gehoord en krijgt de indruk niet te mogen spreken namens het meisje voor wie het zorgt. Het valt eveneens voor dat ouders bij het KRC terechtkomen omdat ze meer inbreng willen hebben in de zorg voor hun kinderen. Voor pleegzorgdiensten is het zoeken naar een moeilijk evenwicht tussen de verschillende belangen.

Daarnaast krijgt het KRC soms meldingen over het recht van contact van een kind met de biologische ouders. Dat recht op contact weegt in een aantal gevallen minder zwaar door dan praktische overwegingen zoals de afstand tussen pleeggezin en ouders, of de draagkracht van het pleeggezin. Bepaalde diensten en pleeggezinnen zetten alles op alles om dat recht op contact mogelijk te maken, maar uit meldingen blijkt dat het recht op contact in bepaalde gevallen door omstandigheden op de helling komt te staan, wat nefast is voor de relatie tussen kind en ouders. Pleegzorgbegeleiders nemen soms contact op wanneer ze in een dossier vastlopen en een insteek willen op basis van het kinderrechtensperspectief. Het contact met het professionele netwerk is waardevol voor het KRC.

In gesprekken met ouders en pleegouders merkt het KRC geregeld schroom om een klacht in te dienen bij onvrede. Er is wantrouwen bij ouders en pleegouders dat een klacht zich tegen hen zou kunnen keren. Klachten over een pleegzorgdienst worden door een andere dienst behandeld. Desondanks beschouwen (pleeg)ouders dat niet altijd als objectieve klachtenbehandeling. Het KRC suggereert te onderzoeken of een externe expert betrokken kan worden. Een andere mogelijkheid is de introductie van een formele beroepsprocedure om de stem van ouders en pleegouders voldoende aan bod te laten komen zonder dat zij negatieve repercussies moeten vrezen.

6. Samenplaatsen van broers en zussen

Op 21 mei 2021 is op federaal niveau de wet tot wijziging van het oud Burgerlijk Wetboek betreffende de persoonlijke banden tussen broers en zussen aangenomen. Juridisch hebben minderjarige broers en zussen, ook wanneer zij uit huis geplaatst worden, het recht om niet van elkaar gescheiden te worden. Er is een rapport van het Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin van 5 juli 2022 waaruit blijkt dat zes op de tien uit huis geplaatste jongeren niet samen kunnen opgroeien.

Dat de praktijk niet volgt is begrijpelijk in een context van schaarste. Voor het KRC moet de beslissing om broers en zussen samen te houden meegenomen worden in de wijze waarop de jeugdhulp de komende jaren wordt uitgebouwd. Gezinshuizen zijn een mogelijke oplossing. Daarnaast moet worden nagedacht over hoe de capaciteit georganiseerd kan worden zodat jeugdhulp de familiale breuken niet zelf tot stand brengt.

Broers en zussen zijn fundamenteel voor het welzijn van jongeren wanneer ze uit huis worden geplaatst. Maar ook met het oog op hun toekomst is het belangrijk hun familiaal netwerk in stand te houden. Voor het KRC moet dat een basisprincipe van de jeugdhulp worden.

7. Zorgcentra na seksueel geweld: Barnahus?

Het KRC wil een lans breken voor het kindvriendelijk en -sensitief omgaan met kinderen die geweld meemaken, en verwijst daartoe naar Barnahus, een Scandinavisch model dat zorg op maat of 'wrap around care' biedt aan kinderen en jongeren die slachtoffer zijn van alle vormen van geweld. Het gaat bijvoorbeeld ook om niet-begeleide minderjarige vluchtelingen die trauma's hebben opgelopen.

Zowel de Raad van Europa als de Europese Commissie promoten die aanpak. Het KRC wil nagaan of dat model ook in Vlaanderen meerwaarde kan bieden. Het aantal jonge slachtoffers van seksueel geweld in de zorgcentra stijgt. Een op de drie van de slachtoffers is minderjarig. Gezien die cijfers is het niet onbelangrijk om dat model te onderzoeken.

Waar een Vlaams Barnahus ingebeld kan worden, staat op dit moment nog niet vast. Er zijn evenwel Europese projectmiddelen beschikbaar. De zorgcentra na seksueel geweld leveren waardevol werk maar zijn vaak ingebed in een niet-kindgerichte context zoals een ziekenhuis. In een Barnahus kunnen kinderen en jongeren in een huiselijke omgeving hun verhaal doen, onderzocht worden door een arts of een videoverhoor door de politie ondergaan.

Er zijn in Scandinavië al meerdere van die huizen. In Nederland heeft Defence for Children International een campagne gelanceerd om een Barnahus op te richten in Nederland. Het Kinderrechtenverdrag verplicht lidstaten om een kindvriendelijke justitie en hulpverlening uit te bouwen.

Een andere grote uitdaging vormt online seksueel misbruik van en geweld tegen minderjarigen. Het federale parlement plant een hoorzitting over het beschermen van kinderen tegen schadelijke inhoud zoals pornografie of geweld op het internet. Het KRC wil op nog andere gevaren voor kinderen op het internet wijzen en aandacht vragen voor suicide bij tieners of voor zaken als eetstoornissen.

De rechten van kinderen en jongeren in de digitale wereld moeten in de toekomst beter beschermd worden en dat niet uitsluitend door in te zetten op mediawijsheid en informatie maar ook door te onderzoeken hoe aanbieders van platformen en apparatuur mee voor hun verantwoordelijkheid geplaatst kunnen worden. Ze zouden filters kunnen inbouwen om jonge kinderen te beschermen.

8. Conflictueuze scheidingen

Het merendeel van de meldingen over het gezin houden verband met conflictueuze scheidingen en de impact daarvan op het welzijn van kinderen en jongeren. Kinderen en jongeren worden soms met een loyauteitsconflict geconfronteerd of krijgen met geweld te maken.

In mei 2022 organiseerde het KRC daarover een studiedag, waarop tal van bemiddelaars en advocaten aanwezig waren. Elke twee jaar maakt het KRC werk van een omvattend dossier. De voorbije periode is gewerkt aan het spreekrecht van kinderen en jongeren in de familierechtbank. Het KRC heeft aanbevelingen geformuleerd gebaseerd op gesprekken met kinderen en jongeren over hoe zij dat spreekrecht ervaren.

Het KRC beveelt aan tijd te nemen voor een gesprek. Een kind of jongere krijgt vaak maar 15 minuten om alles te vertellen. Soms ervaren jongeren een gebrek aan terugkoppeling vanuit de rechtbank. Een jongere meldt bijvoorbeeld nooit uitleg te hebben gekregen van de rechtbank over het vonnis en over het gevolg dat wordt gegeven aan wat hij heeft verteld aan de rechter. Andere aanbevelingen gaan over aanspreekpersonen bij de rechtbanken of begrijpelijke informatie.

Het KRC heeft met heel wat jongeren gesproken en samen met een professor Familierecht en de Gezinsbond een bevraging georganiseerd bij familierechters. De kinderrechtencommissaris nodigt de commissieleden uit haar dossier daarover te lezen. Uit de reactie kan worden afgeleid dat een en ander in beweging is gezet bij het kabinet Justitie en het brede justitiële domein.

Naast het spreekrecht in de familierechtbank zijn er de grote spanningen in het gezin als gevolg van een conflictueuze scheiding. Het KRC is ervan overtuigd dat werk moet worden gemaakt van een plan van aanpak. Het Platform Kindermishandeling, ingebed tussen Justitie en Welzijn, heeft een werkgroep opgericht waarvan het KRC deel uitmaakt. Die werkgroep heeft recent een rapport gepubliceerd over scheiden en het centraal stellen van het belang van het kind. Het KRC volgt dat alles van nabij omdat zowel Justitie als hulpverleners van oordeel zijn dat er verder werk van moet worden gemaakt.

Naast de neutrale bezoekeruimtes zijn er nog andere initiatieven die niet gesubsidiëerd of gecontroleerd worden door de overheid. Het gaat om private vzw's, ontstaan als gevolg van de wachtlijsten, die het mogelijk maken voor kinderen en jongeren om contact te hebben met hun ouders. In een aantal gevallen verwijst een rechtbank door naar die initiatieven, hoewel ze niet in een strikt reglementair kader functioneren. Het is belangrijk om na te denken over de noden van het werkveld en de magistratuur. Hoe ervaren kinderen, jongeren en ouders de neutrale bezoekeruimtes en de andere initiatieven?

9. Recht op geweldloze opvoeding

Het KRC vraagt samen met zijn Franstalige tegenhanger al lang naar een verbod op geweld in de opvoeding in het Burgerlijk Wetboek omdat er niets pedagogisch is aan de zogenaamde pedagogische tik. Internationaal en onder experts is daar consensus over. Hoewel er op federaal niveau twee wetsvoorstellen zijn ingediend, lijkt dat niet te lukken. Dat zijn het wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek tot invoering van een verbod op systematisch geweld tussen ouders en kinderen (*Parl.St. Kamer 2020-21, nr. 1840/1*) en het wetsvoorstel tot wijziging van het oud Burgerlijk Wetboek, teneinde het recht van het kind op een geweldloze opvoeding te verankeren en iedere vorm van geweld tegen kinderen te verbieden (*Parl.St. Kamer 2020-21, nr. 1956/1*).

België wordt daar internationaal voor op de vingers getikt. Alleen maar in drie lidstaten van de Europese Unie is dat verbod nog niet ingevoerd. Het KRC vraagt zich luidop af waarop wordt gewacht. Nadat een wetsvoorstel is goedgekeurd moet er worden ingezet op sensibilisering van de brede bevolking. Zweden heeft die stap al gezet in de jaren 70, en dat heeft tot positieve resultaten geleid. Het KRC is ervan overtuigd dat een dergelijk verbod nodig is in België. Het is een belangrijk signaal, grondrecht en principe voor het beleid.

10. Nood aan een straffer structureel armoedebeleid dat gezinnen meer ondersteunt, maar ook ...

In Vlaanderen groeien te veel kinderen op in armoede. Armoede heeft zware impact op hun rechten en ontwikkeling. Gezinnen moeten daarom sterker ondersteund worden. Samen met het Netwerk tegen Armoede en UNICEF pleitte het KRC in een open brief naar aanleiding van de IMC Armoede om de laagste inkomens en uitkeringen op te trekken, om het groeipakket meer in te zetten als instrument tegen armoede, om in te zetten op kwaliteitsvolle woningen en om de kinderopvang in te zetten tegen kinderarmoede.

Naast een straffer structureel armoedebeleid is het belangrijk om na te denken over parallelle maatregelen die de directe effecten van armoede aanpakken. Het

gaat meer bepaald om de vrije tijd voor kinderen en jongeren, of om schoolproblemen als gevolg van onbetaalde schoolfacturen. In tal van steden en gemeenten is samenwerking tot stand gebracht tussen lokale besturen, scholen en welzijnsvoorzieningen om na te aan hoe gezinnen te helpen en ondersteunen. Uit de meldingen die het KRC ontvangt blijkt hoe groot het verband is tussen financiële problemen en de rechten van kinderen en jongeren.

Er is de conceptnota voor nieuwe regelgeving over de invoering van schoolmaaltijden voor elk kind (*Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 1146/1). Die conceptnota vloeit niet enkel voort uit noden op het werkveld maar ook uit de relevante Vlaamse gezondheidsdoelstellingen en de European Child Guarantee. Tijdens de inflatie- en energiecrisis van eind 2022 gaven gezinnen in armoede aan dat ze het kookfornuis niet wilden gebruiken. Een deel van de kinderen en jongeren groeien op in deprivatie en moeilijke omstandigheden. Dat mag geen taboe zijn.

II. Vragen van de leden

1. Vragen van Immanuel De Reuse

Immanuel De Reuse ziet in dit uitgebreide jaarverslag een aantal problematieken van de voorbije jaren terugkeren. Daarnaast zijn er enkele andere die in 2021 nadrukkelijker naar voren zijn gekomen.

Kinderen die verwickeld zijn in de (v)echtscheiding van hun ouders zijn het slachtoffer van wat zich rond hen afspeelt. De discussies tussen de ouders – en de bijhorende stress – kunnen gaan over gezondheidsproblemen maar ook over de verblijfsregeling of schoolaangelegenheden. Er moet worden voldaan aan het hoorrecht dat kinderen genieten. De stem van de kinderen mag immers niet ontbreken in het debat. Het KRC ontvangt signalen dat kinderen niet altijd voldoende gehoord worden door de jeugdrechter die beslissingen neemt. Het KRC beveelt aan te investeren in justitieassistenten en wijst op een gebrek aan relevante expertise bij tal van actoren. De spreker vraagt of er naast vorming ook meer ondersteuning moet zijn in het omgaan met vechtscheidingen. Welke instantie zou daarin een trekkende rol kunnen vervullen?

Het KRC ontvangt vaak zorgwekkende meldingen over hulpvragen die hulpverleners als complex beschouwen. De kinderen die een dergelijke hulpvraag stellen, bevinden zich vaak op het snijpunt tussen verschillende sectoren. Is er voldoende gebeurd met het dossier 'Gewoon complex' van het KRC? Worden er genoeg initiatieven genomen om die jongeren te volgen eenmaal ze meerderjarig zijn? Welke extra initiatieven kunnen zinvol zijn? Wat hebben de opgestarte projecten al opgeleverd?

Omdat die hulpvragen zo complex zijn, is het belangrijk na te gaan hoe kan worden samengewerkt tussen verschillende sectoren. Het KRC pleit voor bruggen tussen de verschillende eilanden. Welke suggesties heeft het KRC?

Hulp moet niet alleen gepast maar ook tijdig zijn. Tal van sectoren kampen met wachtlijsten maar voornamelijk voor kinderen en jongeren is het belangrijk om tijdig in te grijpen om escalatie te voorkomen. De spreker sluit zich aan bij de vraag van het KRC om cijfergegevens goed bij te houden, want ze zijn essentieel om een daadkrachtig beleid te voeren. In welke mate ontvangt het KRC signalen dat diensten jongeren niet langer registreren of aanmelden?

Voor een hulpverlener is het evenmin eenvoudig om altijd te moeten melden dat er een wachtlijst is. Hoe ondersteunt het KRC hulpverleners om die boodschap te brengen?

Het personeelstekort is een ander oud zeer. Het Vlaams Parlement ontvangt signalen dat voorzieningen leefgroepen sluiten bij gebrek aan begeleiders. Hoe kunnen er meer mensen naar de sector worden toegeleid? Welke informatie moet beter in kaart worden gebracht om een accuraat beleid te kunnen voeren zodat mensen naar de sector toegeleid worden en er ook wensen te blijven?

2. Vragen van Freya Van den Bossche

Freya Van den Bossche zegt dat op federaal niveau middelen zijn vrijgemaakt voor eerstelijnspsychologen. In meerdere regio's raken de middelen voor kinderen en jongeren evenwel niet op. Wie rechtstreeks de weg vindt meldt zich aan, maar andere organisaties zoals scholen en CLB's maken maar weinig gebruik van geconventioneerde psychologen op de eerste lijn of in de gespecialiseerde zorg. Wat moet er gebeuren om die link te leggen? Er is een grote vraag en het gaat om mensen die outreachend werken. Op termijn dreigt er twijfel te ontstaan over het nut van die middelen. Pas als blijkt dat die middelen worden gebruikt, kan er gepleit worden voor nog meer investeringen.

Het lid vraagt nadere duiding bij de opmerking dat diagnoses door scholen in vraag worden gesteld. Bepaalde diagnoses geven recht op aanpassingen op school zodat kinderen het gewenste traject kunnen volgen. Dat scholen zich weigerachtig en terughoudend opstellen is pijnlijk. Klopt die interpretatie? Wat veroorzaakt die aarzeling? Er zijn signalen dat scholen overdiagnostisering vrezen maar daartegenover staat dat ouders en kinderen een diagnose willen om aldus recht te verwerven op bijstand op school. Moet hulp op school minder afhankelijk worden gemaakt van een diagnose? Hoe kan ervoor worden gezorgd dat scholen diagnoses aanvaarden?

Freya Van den Bossche maakt zich zorgen over de samenwerking met de kinderen jeugdpsychiatrie. Wanneer een MDT na een opname van enkele maanden zelf een indicatie stelt en aanmeldt bij de jeugdhulp, dan wordt die vaak in vraag gesteld. Een OCJ beslist niet tussen te komen omdat de ouders aangeven te zullen meewerken en hulp te aanvaarden. Ouders die dat aangeven doen dat vervolgens in de praktijk niet altijd. Het valt ook voor dat ouders hun best doen om mee te werken maar daar niet in slagen. Wat zorgwekkend is, is dat die kinderen van de radar verdwijnen. Aangeven vrijwillig mee te willen werken, volstond vroeger niet om het OCJ erbuiten te houden. Het was louter een drempel op weg naar de jeugdrecht. Een vergelijkbaar fenomeen doet zich voor in de VK's. Wanneer bij een VK wordt aangemeld omdat blijkt dat misbruik, ondanks wekenlange therapeutische begeleiding van de ouders, zich blijft voordoen, kan het dat het VK na één gesprek beslist dat opvolging niet nodig is. Dat leidt tot moedeloosheid bij de jeugdpsychiatrie omdat hun expertise in vraag wordt gesteld door de jeugdhulp. Zelfs als de verklaring in een gebrek aan plaatsen moet worden gezocht, gaat het niet op om de inschatting van de jeugdpsychiatrie als onterecht af te doen.

In de jeugdhulp voltrekt zich een evolutie die men onder de noemer van 'Vroeg en nabij' wil brengen. Er wordt sneller ingegrepen – wat een positieve zaak is – maar ook kortdurend en minder ingrijpend. Voor veel kinderen is dergelijke hulp ontoereikend. Na een te korte interventie blijven ze verstoken van hulp. Ze tellen wel mee als gezin dat hulp heeft gekregen. Freya Van den Bossche maakt zich zorgen over de verschuiving van ingrijpende, intensieve en residentiële hulp naar kortdurende en snelle interventies. Snel en kortdurend ingrijpen is zinvol maar mag niet te koste gaan van veilige plaatsen voor kinderen die andere zorgvormen nodig hebben. Beschouwt het KRC dat ook als een gevaar?

Moeten kinderen bij een echtscheiding het recht krijgen om zelf te beslissen geen contact meer te hebben met de ouder die hen heeft mishandeld? Vanaf welke leeftijd zou een kind dat zelf mogen beslissen? Kinderen worden gehoord maar ze hebben niet altijd het gevoel dat er ook wordt geluisterd.

De zorgcentra na seksueel geweld staan maar in voor een deel van de hulp en verwijzen vaak door naar een VK dat de verdere hulpverlening niet altijd kan opnemen bij gebrek aan capaciteit. Wil het KRC een model waarin verder wordt geïnvesteerd in de VK's of kiest het ervoor alles in de zorgcentra na seksueel geweld te houden zodat het kind ook daar verder begeleid kan worden? Zit het probleem in de fysieke plek van die zorgcentra? Is het aangewezen ze fysiek te linken met een ziekenhuis of moet er werk worden gemaakt van een bijhuis?

3. Vragen van Elke Sleurs

Elke Sleurs zegt dat minderjaren door een gebrek aan consulenten niet tijdig opgevolgd worden. Na een werklasmeting besloot de Vlaamse Regering extra vte's in dienst te nemen. In de begroting voor 2023 is die versterking structureel gemaakt. Merkt men dat al op het terrein?

Hoeveel klachten ontvangt het KRC over pleegzorg en over de bezoeksregeling? In perspectiefbiedende pleegzorg is het niet zo dat elk kind per definitie maar eenmaal per maand bezocht mag worden. Komen de klachten daarover van de pleegouders of van de ouders? Welke items worden het vaakst naar voren geschoven? Is er sprake van willekeur bij de pleegzorgbegeleiders?

Jongeren in de residentiële jeugdhulp kunnen geen bankrekening openen. Wat heeft het overleg met Febelfin opgeleverd?

Hoe evolueert de situatie van de niet-begeleide minderjarige vluchtelingen als gevolg van de huidige opvangcrisis?

Het Barnahus is nieuw voor Elke Sleurs. Ze heeft altijd gepleit voor nauwe samenwerking tussen de aanpak van intrafamiliaal geweld en de zorgcentra na seksueel geweld. Het Barnahus kan daar misschien ook in ondergebracht worden. Is dat in Scandinavië een volledig alleenstaande voorziening of is het ingebed in een bredere vorm van hulpverlening?

Broers en zussen moeten wettelijk zo goed mogelijk bij elkaar worden gehouden. Kan men in een moeilijke gezinssituatie beter wachten om tussen te komen tot het mogelijk is broers en zussen samen te houden? Wat is de visie van het KRC: broers en zussen scheiden of moeilijke gezinssituatie bij elkaar houden?

4. Vragen van Katrien Schryvers

Katrien Schryvers zegt dat het de taak van een parlements lid is om wat het KRC in zijn jaarverslagen aankaart te verbeteren of op te lossen. Jaar na jaar wordt gemeld dat er tussen gescheiden ouders conflicten rijzen over de gezondheidszorg van hun kind(eren). Het valt bijvoorbeeld voor dat één ouder niet wil dat het kind een therapie volgt. Over dergelijke zaken zou men afspraken kunnen maken in een ouderschapsplan, waar cd&v al jaren voor pleit. Hoe staat het KRC tegenover het ouderschapsplan en het idee rond therapie?

Er is sprake van geblokkeerde zorgtrajecten bij kinderen met complexe zorgnoden. Het project 'De ideale wereld' wil aan de hand van netwerkvorming in de jeugdhulp aan alle noden van kinderen en jongeren tegemoetkomen zonder telkens te moeten doorverwijzen. Er zijn drie proefregio's. Het KRC is lid van de begeleidende expertengroep. Wat zijn de eerste indrukken? Komt die blauwdruk tegemoet aan de behoeften van kinderen en jongeren met complexe zorgnoden?

In tegenstelling tot de jeugdhulp is de kinder- en jeugdpsychiatrie selectief in haar opnames en behandeling. De deuren gaan niet altijd open wanneer de jeugdhulp er aanklopt. De inschattingen worden verschillen geregeld. Hoe zou een dergelijk

traject vlotter kunnen verlopen? Hoe kan worden vermeden dat de psychiatrie selectief optreedt? Zijn er effectief redenen om selectief te zijn? Is er een systeem nodig dat de psychiatrie verplicht te helpen wanneer ze wordt aangesproken? Nu dreigen de meest complexe problematieken immers uit de boot te vallen.

De lange wachttijden voor psychologische hulp zijn een terechte bekommernis. Het mentaal welzijn van kinderen en jongeren stond sterk onder druk tijdens de coronapandemie. Het blijft een probleem dat geregeld wordt besproken in de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding. Dat in het jaarverslag staat dat een op de vijf jongeren een psychische stoornis heeft, wekt evenwel verwondering. Sciensano heeft het bijvoorbeeld over een op de tien en benadrukt dat het dat cijfer haalt uit een enquête. Wie kinderen en jongeren jong wil laten zijn, hun duidelijk wil maken dat zich eens niet goed voelen erbij hoort en zaken bespreekbaar wil maken, moet vermijden mee te problematiseren. Acht het KRC het niet belangrijk in te zetten op het weerbaar maken van kinderen en jongeren?

Wanneer een grote groep jongeren het mentaal moeilijk heeft en wanneer mentaal welzijn onder druk staat, moet het duidelijk zijn dat een-op-eenhulpverlening niet langer houdbaar is. Er moet een omvattender aanpak tegenovergesteld worden. Het gaat om een belangrijk thema waar iedereen zich over moet bezinnen.

Echtscheidingen is een belangrijk en jaarlijks terugkomend thema. Veel kinderen en jongeren krijgen te maken met een echtscheiding. Veel ouders slagen er gelukkig in om daar goed mee om te gaan. Een echtscheiding leidt altijd tot verdriet bij de kinderen maar wordt op termijn niet noodzakelijk nog als problematisch ervaren.

Een aantal ouders slaagt er evenwel niet in om dat goed af te handelen. In een aantal gevallen worden de kinderen – soms zonder dat de ouders dat beseffen – gebruikt in het conflict. De Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding heeft recent beslist een hoorzitting te organiseren over de conceptnota over de bescherming van kinderen die betrokken zijn in een hoogconflictueuze scheiding van de ouders (*Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1482/1). Katrien Schryvers hoopt dat de commissie beslist om het KRC daarover het woord te verlenen. Het KRC heeft errond al een aantal concrete voorstellen gedaan. Het blijft belangrijk dat het KRC er aandacht aan besteed. In de conceptnota wordt voorgesteld om de familierechter meer instrumenten in handen te geven. Wat zijn de eerste ideeën van het KRC daarover?

III. Antwoorden namens het KRC

Caroline Vrijens zegt dat toen 'Code zwart' werd geschreven alle KRC-medewerkers wakker lagen van het mentale welzijn van scholieren. Het KRC werd overstelpt met meldingen van schooldirecteuren, CLB-medewerkers en ouders. Jongeren in het middelbaar onderwijs hebben in hoge mate geleden tijdens de coronapandemie: ze werden gekortwiekend op een moment dat ze hadden moeten uitvliegen. Daar is in het Europees netwerk van kinderombudsdiensten een jaar lang op gefocust. Onderzoek toonde wereldwijd aan dat het mentaal welzijn van jongeren er enorm op was achteruitgegaan.

Mogelijk komt de wijze waarop een en ander is verwoord in het jaarverslag niet helemaal overeen met de cijfers van Sciensano. *Caroline Vrijens* zegt toe dat na te kijken, en indien nodig te verbeteren. Op Waddist, de app van De Ambrassade, gaf op een bepaald moment een op de vijf jongeren aan een beroep te doen op iemand uit de gezondheidszorg omdat psychologische problemen of stress ervaren werden en ondersteuning nodig was.

De Kinderrechtencommissaris verklaart zich akkoord met het pleidooi voor normalisering. Om die reden pleit het KRC voor laagdrempelige hulpverlening en inzetten op preventie. Scholen moeten hun deuren openen voor experts. Kinderpsychiatrie PAika van de VUB gaat in verschillende Brusselse scholen langs om in gesprek te gaan met jongeren en leerkrachten om hen weerbaarder te maken. De vraag naar normalisering leeft ook in de psychiatrie. Men wil er evenmin alles problematiseren.

Caroline Vrijens is van oordeel dat er nog stappen gezet kunnen worden op dat punt door bijvoorbeeld in te zetten op preventie, op groepsgesprekken en op het bespreekbaar maken van problemen op school. Er zijn ondertussen al een zestigtal Warme Scholen en Warme Steden: privéinitiatieven die aandacht vragen voor het welbevinden op school. Er worden apps ontwikkeld waardoor het mogelijk is om na te gaan hoe het precies gesteld is in de klas of op school. Tijdens de Kinderrechtendag gaven veel jongeren aan dat hun school ondermaats presteerde in de strijd tegen pesten.

Jongeren ervaren druk en stress. Ze leven in uitdagende tijden. Naast de coronapandemie zijn er nog andere issues: de digitale wereld, de sociale media, de klimaatproblematiek, de oorlog in Oekraïne en Smartschool. Aan het begin van het schooljaar waren er opinieartikels over de wijze waarop ouders en leerkrachten Smartschool ervaren. Uit tal van meldingen weet het KRC dat Smartschool ook lastig is voor kinderen en jongeren.

Katrien Schryvers wil dat niet ontkennen. Ze herhaalt twijfels te hebben bij de wijze waarop een en ander is geformuleerd in het jaarverslag. Preventie, jongeren weerbaar maken en zaken bespreekbaar maken verdienen het ook belicht te worden.

Caroline Vrijens is het daar volkomen mee eens. Preventie is belangrijk, net zoals het tijdig normaliseren van bepaalde gevoelens, problemen en emoties waarmee kinderen en jongeren te maken hebben.

Het KRC kan niet alles monitoren en ziet alleen maar de top van de ijsberg. Het is niet zo dat diensten en hulpverleners melden niet meer te registreren omdat de wachtlijst langer dan twee jaar is. Tijdens een werkbezoek heeft de directeur van een voorziening echter wel gezegd niet meer te registreren om mensen geen valse hoop te geven. Er wordt niet meer aangemeld omdat de wachtlijst tot één jaar lang is. Het KRC vangt dergelijke signalen op in zijn netwerk.

In het voorjaar van 2022 doken de eerste signalen op over het sluiten van leefgroepen. Die signalen kwamen van hulpverleners, ouders en jongeren. Cachet nam contact op omdat jongeren in de jeugdhulp aangaven terug naar huis te moeten omdat hun leefgroep zou sluiten. Het KRC heeft geen pasklare oplossing. Het is belangrijk om de randvoorwaarden waarin hulpverleners werken nader te onderzoeken zodat duidelijk wordt wat er moet veranderen en wat impact kan hebben.

Caroline Vrijens is enkele keren uitgenodigd op de stuurgroep van een grote jeugdhulpaanbieder die werk maakt van een personeelsvisie voor 2040. Die aanbieder wil zijn personeel behouden door het goed op te leiden en elke medewerker het gevoel te geven dat hij zich goed kan ontplooiën en verbonden weet met de organisatie. Een gelukkige werknemer zal niet snel geneigd zijn de organisatie te verlaten. Allicht hebben grote spelers het voordeel over een grotere stafdienst te beschikken die dergelijke zaken kan organiseren. Voor grote spelers is het mogelijk om voorbij de korte termijn te kijken en uit te zoomen.

Eind februari 2023 is overleg gepland op het kabinet van federaal minister Frank Vandenbroucke. De Kinderrechtencommissaris zal van de gelegenheid gebruikmaken om uitleg te vragen over de opmerking van Freya Van den Bossche. De

opmerking wekt verbazing omdat CLB's aangeven behoefte te hebben aan ondersteuning en vervolghulp.

Sofie Van Rumst, beleidsadviseur van het Kinderrechtencommissariaat, zegt dat dat thema is besproken door het Brusselse crisisnetwerk. De sector is onvoldoende op de hoogte van het bestaan van die federale middelen en weet niet hoe door te verwijzen. De reflex om door te verwijzen is er nog niet. Nieuwe zaken hebben tijd nodig om bekendheid te verwerven.

Caroline Vrijens verneemt van psychologen dat er problemen en randvoorwaarden zijn om te conventioneren.

Het valt voor dat OCJ's beslissen om een dossier niet op te nemen omdat er nog op basis van vrijwilligheid kan worden gewerkt. Dat kinderen daardoor van de radar dreigen te verdwijnen, baart ook het KRC zorgen. Het is allicht niet de bedoeling dat een OCJ dergelijke dossiers volledig loslaat. Het gaat immers nog altijd om een verontrustende situatie. Ondanks de vrijwilligheid zou de overheid een oogje in het zeil moeten houden.

Sofie Van Rumst merkt dat dossiers vastlopen bij de OCJ's en de VK's. Zij vervullen de rol van poortwachter maar doen dat niet altijd even optimaal. Er is een lange wachttijd tussen het aanmelden van een dossier en het ogenblik dat OCJ of VK het dossier behartigen. De problemen zijn gesignaleerd bij de bevoegde ministers. Een en ander moet worden uitgeklaard en verbeterd voor de toekomst.

Caroline Vrijens deelt de bezorgdheid dat Vroeg en nabij leidt tot snelle maar ook kortdurende hulp. Ze is daarover in overleg gegaan met het kabinet van minister Hilde Crevits. Voor het kabinet is het een en-en-verhaal: er moet worden ingezet op vroege hulpverlening en preventie, maar ook op reconversie zodat voorzieningen kunnen omgaan met de druk als gevolg van personeelstekort. Wat dat budgetair betekent, is nog onduidelijk.

Sofie Van Rumst vreest dat het geen oplossing biedt als het budgetneutraal moet blijven. Enkele voorzieningen hebben hun reconversieplannen voorgelegd aan het agentschap Opgroeien. De respons op die oproep was eerder beperkt. Een sector die onder druk staat, komt niet toe aan vernieuwing. Er moet in de eerste plaats voor zuurstof gezorgd worden.

Caroline Vrijens zegt dat 'Gewoon complex' nog volop in opbouw is. De drie projecten van 'De ideale wereld' willen de samenwerking tussen psychiatrie en jeugdhulp vlotter laten verlopen, bieden de mogelijkheid om buiten de lijntjes te kleuren en nodigen uit om innovatief na te denken over samenwerking. De context is evenwel niet evident gezien de lange wachtlijsten. Voorzieningen staan door die wachtlijsten soms op de rem.

Het gaat om jongeren van 14 of 15 jaar die met een complexe problematiek kampen die zich op het snijpunt bevindt van verschillende sectoren. Het KRC volgt de regiebespreking van die jongeren, over wie het zich grote zorgen maakt. Hun integriteit komt immers in het gedrang. Door wachtlijsten en drukte vinden de sectoren het moeilijk om die dossiers op te nemen. Ze vrezen dat de jongeren te lang in de sector zullen blijven vanwege hun complexe problemen. Diagnoses worden soms in twijfel getrokken. De psychiatrie beschouwt het als een gedragsprobleem. Volgens de jeugdhulp is in de eerste plaats psychiatrische behandeling aangewezen.

Yentl Roels, adviseur Klachtenbehandeling van het KRC, merkt op overleg- en escalatiemomenten hoe de verschillende sectoren met bepaalde verwachtingen naar elkaar kijken als gevolg van de druk die ze allemaal ervaren. Ze hebben niet altijd

voldoende zicht op elkaars werking waardoor er verkeerde verwachtingen en frustraties ontstaan. De sector zit op zijn tandvlees en heeft weinig ruimte om bij te dragen aan de projecten van 'De ideale wereld'.

Hulpverleners zijn bereid mee te zoeken maar beschikken over onvoldoende ruimte om outside the box te denken. Ze vrezen er alleen voor te staan wanneer geen andere partner bereid is mee te stappen.

Caroline Vrijens benadrukt dat diagnoses niet door onderwijs in vraag worden gesteld maar wel in het kader van complexe problematieken. Er ontstaat een discussie tussen de verschillende sectoren over de aangewezen aanpak. Het KRC pleit er niet voor om kinderen en jongeren te snel te diagnosticeren of een label toe te kennen. Soms is dat evenwel onvermijdelijk om een tussenkomst te kunnen verantwoorden.

Het is belangrijk en een goede zaak dat het agentschap Opgroeien heeft geïnvesteerd in een uitbreiding van het aantal consulenten. De opmerkingen over het sluiten van leefgroepen gaan over hulpverleners die kinderen en gezinnen residentieel of aan de hand van contextbegeleiding aan huis ondersteunen.

Het KRC heeft 32 klachten over pleegzorg ontvangen.

Sofie Van Rumst zegt dat de klachten over de bezoekenregeling bij perspectiefbiedende pleegzorg voornamelijk van de biologische ouders komen. Ouders melden dat één bezoek per maand als richtlijn naar voren wordt geschoven maar vanuit de pleegzorgsector wordt benadrukt dat die regeling geen richtlijn is. Het is voor het KRC onduidelijk vanwaar die regeling komt.

Wanneer *Yentl Roels* met pleegzorg contact opneemt over klachten, krijgt ze vaak de boodschap van de begeleider te horen dat de contacturen tussen kind en ouder beperkt zouden zijn door de gevolgde module. Dat leeft op het werkveld maar de oorsprong ervan blijft onbekend.

Caroline Vrijens zal nakijken of er ondertussen een oplossing is voor de bankrekening.

De ziekenhuissetting waarin de zorgcentra na seksueel geweld zijn ingebed is niet kindvriendelijk.

Elke Sleurs zegt dat de zorgcentra bestemd zijn voor alle leeftijden. Het was bij aanvang in 2017 niet de bedoeling om de zorgcentra uitsluitend voor volwassenen open te stellen. In de praktijk werken de zorgcentra voornamelijk met 18-plussers. Jongeren vinden ondertussen ook hun weg naar de zorgcentra want ondertussen is een op de drie van de cliënten jonger dan 18 jaar. Als de nood zo hoog blijft, kan men de aankleding meer op maat van kinderen maken.

Caroline Vrijens zegt dat de Europese coördinator van de Victims' Rights in the EU heel positief oordeelt over de zorgcentra. Het KRC wil de principes achter en de werking van de Barnahus beter leren kennen. De wijze waarop ze ingebed zijn hangt van de nationale context af. In Scandinavië is hulpverlening doorgaans lokaal georganiseerd. Misschien kunnen de zorgcentra aangepast worden op basis van dat model. Het zou tegelijk kunnen dat ze nauwer aanleunen bij de Family Justice Centers. Barnahus gaat niet uitsluitend over seksueel geweld en werkt veel breder.

Elke Sleurs wijst erop dat bij de oprichting van de zorgcentra ook rekening moest worden gehouden met de centra voor intrafamiliaal geweld en de VK's. Er zal met

diverse spelers overleg gepleegd moeten worden om dat nieuwe concept te incorporeren. Het zou goed zijn dat door de bril van de kinderrechten te bekijken.

Caroline Vrijens kan geen omvattend antwoord geven op de vraag of het aangegeven is broers en zussen pas uit huis te zetten als ze samen geplaatst kunnen worden. Elk geval moet afzonderlijk beoordeeld worden. Het belang van het kind moet daarbij altijd centraal staan. In een aantal gevallen is er geen keuze en moeten de kinderen uit huis geplaatst worden. Alleen lijkt men er zich vaak onvoldoende van bewust hoe belangrijk het is dat broers en zussen minstens contact kunnen blijven houden zodat breuken worden vermeden. De kinderrechtencommissaris erkent dat het een zware druk op voorzieningen kan leggen.

Het is belangrijk dat hulpverleners die betrokken zijn bij scheidende gezinnen meer vorming en ondersteuning krijgen.

Sofie Van Rumst zegt dat er in verschillende gerechtelijke arrondissementen proefprojecten lopen rond echtscheidingen. De familierechtbanken en het werkveld beseffen dat tijd een vijand kan zijn in een echtscheiding. In de klassieke rechtspleging wordt een verzoekschrift ingediend en een termijn bepaald. Eenmaal er gepleit wordt voor een verblijfsregeling is men een halfjaar verder. De situatie is ondertussen vaak verzuurd na het uitwisselen van conclusies. Het resultaat is vaak dat een echtscheiding na verloop van tijd verwordt tot een vechtscheiding.

Het is een goede zaak dat tal van proefprojecten zijn opgestart. Het zal zaak zijn ze te stroomlijnen. Het kan niet de bedoeling zijn dat elk arrondissement een eigen model in het leven roept. Het komt Justitie toe na verloop van tijd en op basis van gedegen onderzoek voor een bepaald model te kiezen.

Het KRC is voorstander van het ouderschapsplan mits het geen verplicht af te vinken document wordt. Nederlands onderzoek toont aan dat een verplicht ouderschapsplan contraproductief werkt. Voor het KRC is het aangewezen meer mensen te begeleiden in de richting van bemiddeling. Bij een (hoogconflictueuze) scheiding moeten ouders inzien welke impact hun gedrag heeft op de kinderen. Op dit ogenblik is de kennis daarover bij ouders eerder beperkt omdat iedereen ervan uitgaat het beste voor te hebben met zijn kinderen.

Of een kind zelf kan beslissen al dan niet contact te houden met een ouder na mishandeling, lijkt een eenvoudige vraag tot dieper wordt nagedacht over de concrete situatie. Zijn de ouders effectief veroordeeld? Tussen een klacht en een veroordeling gaat tot vijf jaar voorbij. Wat als de klacht ongegrond blijkt en de ouder wordt vrijgesproken? Tijd is ook bij een contactbreuk tussen ouder en kind de grootste vijand. Voorzichtigheid is geboden om niets onherstelbaars te organiseren.

Caroline Vrijens beaamt dat het ouderschapsplan meerwaarde kan betekenen mits het geen afvinklijst wordt. Ouders kunnen, ook als de ex-partner er niet mee instemt, therapie organiseren voor hun kind. Tal van aspecten, waar nu onwetendheid over heerst, zouden in een dergelijk plan vorm kunnen krijgen.

De vraag over contact tussen ouder en kind na mishandeling is moeilijk te beantwoorden. Het is niet evident om de juiste beslissing te nemen in dergelijke situaties. De kinderrechtencommissaris benadrukt dat volwassenen aandacht moeten opbrengen voor de stem van het kind en de jongere. Al te vaak wordt wat een kind of een jongere zegt afgedaan als beïnvloeding door een van de ouders. Kinderen jonger dan 12 jaar hebben waardevolle zaken te vertellen.

Freya Van den Bossche ziet twee werkelijkheden wanneer een kind geen contact meer wil met een van de ouders na mishandeling. Er is de juridische werkelijkheid

die werkt op basis van bewijzen. Uitblijven van bewijzen betekent niet altijd dat er niets gebeurd is. Het lid meent dat wanneer kinderen een dergelijke boodschap brengen, ze dat waarheidsgetrouw doen. Het kan ook dat een kind de situatie niet langer aankan vanwege de wijze waarop het door een ouder wordt bejegend. Niet elke biologische verwekker is een veilige hechtingsfiguur met wie contact altijd aangewezen is. Het lijkt aangewezen dat idee in het belang van kinderen nu en dan los te laten. Te veel kinderen en jongeren worden niet gehoord wanneer ze bepaalde zaken naar voren willen brengen.

Sofie Van Rumst is het eens met wat *Freya Van den Bossche* zegt. Het blijft een complexe aangelegenheid omdat die zich afspeelt in een juridische werkelijkheid die er uiteindelijk over moet beslissen. Een belevingsonderzoek kan de beleving van het kind naar boven brengen. Kinderen komen na een contactbreuk vaak tot groei. Kinderen die gevangen zitten in een conflict tussen hun ouders stagneren vaak. Een (tijdelijke) breuk met een van de ouders zorgt voor zuurstof. Maar wat met de rechten van de ouder met wie het contact wordt verbroken? Het is een moeilijke evenwichtsoefening waarin de therapeutische wereld een belangrijke rol kan spelen.

Caroline Vrijens zegt dat het verslag van een deskundige in bepaalde vechtscheidingen niet wordt gevolgd. Bij sommige kinderen vallen bepaalde functies uit als gevolg van stress. Er moet worden geluisterd om dergelijke situaties te voorkomen.

Elke Sleurs stelt afsluitend de vraag of Vlaanderen er qua kinderrechten op vooruitgaat.

Caroline Vrijens zegt dat er sedert de oprichting van het KRC 25 jaar geleden, al ontzettend veel veranderd is. Ondanks alle vooruitgang blijft het de taak van het KRC om wat minder vlot loopt onder de aandacht te brengen.

Stefaan SINTOBIN,
voorzitter

Freya VAN DEN BOSSCHE,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

CLB	centrum voor leerlingenbegeleiding
EU	Europese Unie
Febelfin	Belgische Federatie van de Financiële Sector - Fédération belge du Secteur Financier - Belgian Financial sector Federation
IMC	interministeriële conferentie
KRC	Kinderrechtencommissariaat
KU Leuven	Katholieke Universiteit Leuven
MDT	multidisciplinair team
OCJ	ondersteuningscentrum jeugdzorg
PAika	Psychiatrische Afdeling voor infants, kinderen en adolescenten van het Universitair Ziekenhuis Brussel
UNICEF	United Nations Children's Fund
VAPH	Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap
VK	vertrouwenscentrum kindermishandeling
vte	voltijdsequivalent/voltijdequivalent
VUB	Vrije Universiteit Brussel
1G1P	één gezin - één plan